

Puumala

SAIMAAN KAUNEIN

Kunnat jatkossa: vaakunan kiillottajia vai vahvoja elinvoimamoottoreita?

Matias Hilden

Puumalan kunnanjohtaja

Miten tähän on tultu?

- Käräjälaitos, maistraatit, seurakuntien pitäjäinkokoukset 1400-l. lähtien: vapaat miehet päättivät yhteisistä asioista
- Kunnallisasetus 1865: hengellisen ja maallisen paikallishallinnon erottaminen toisistaan
- Kaupunkien erityisaseman poistuminen noin sadan vuoden aikana 1876-1977
- 1800-luvun loppupuoli: velvoitteet köyhäinhoidon ja opetustoimen järjestämisestä
- 1920 kättilölaki: ensimmäinen sote-integraatio syntyi, hajotakseen kymmeniä vuosia myöhemmin
- 2019: Maakuntahallinto käynnistyy?

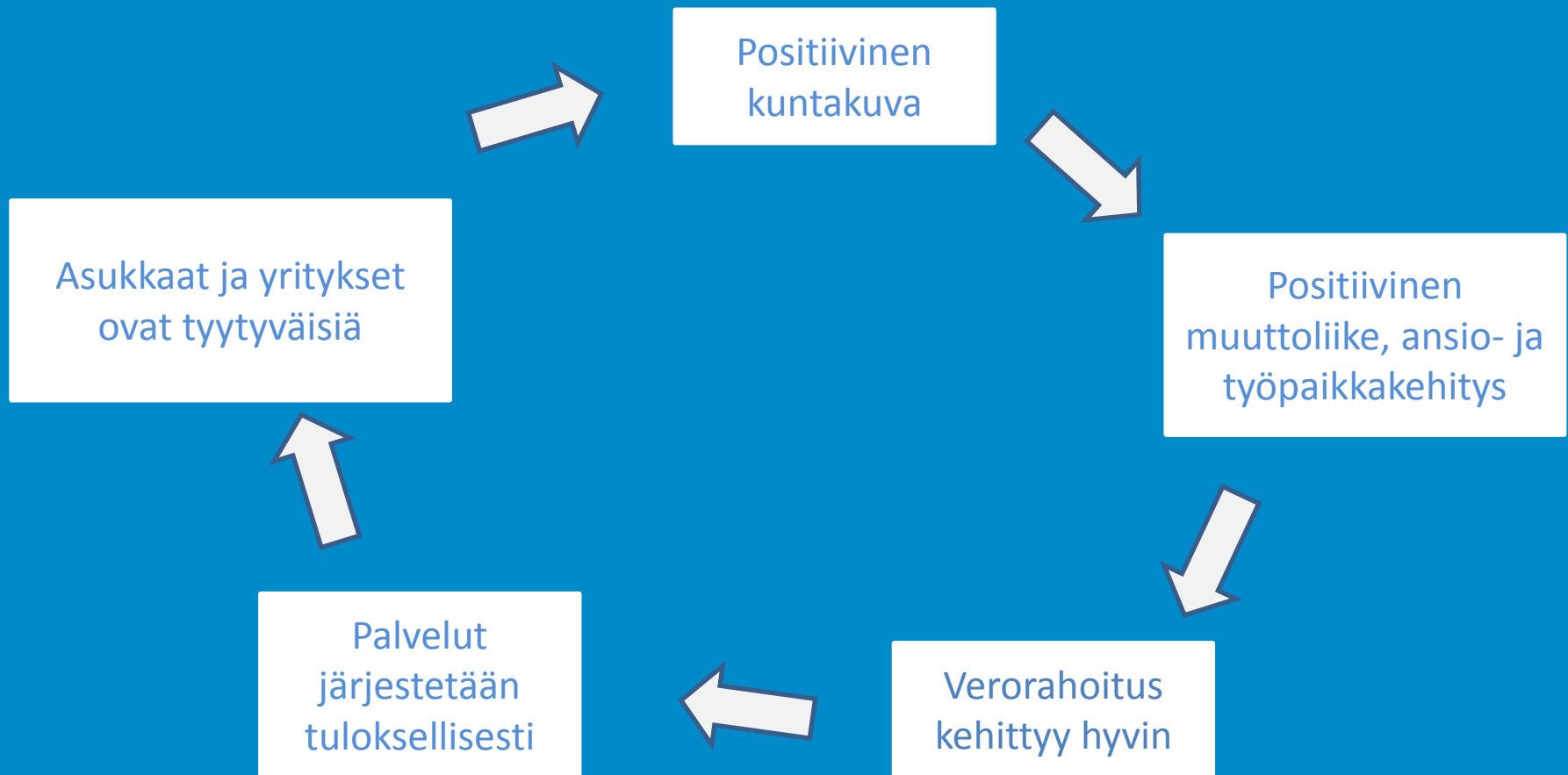
Kunnallisen itsehallinnon jana

Kunnat 2016

Vapaa- kaupunki	Vahva itsehallinto	"Suomi EU:ssa"	"Valvonta- komission Suomi"	Lakien toimeenpanija	Valtion erillisvirasto
--------------------	-----------------------	-------------------	-----------------------------------	-------------------------	---------------------------

Missä oma kuntasi on parhaimmillaan? Ja saako se hyvän kierteen syntymään?

Millä tienviitoilla paikallishallinto onnistuu jatkossakin?

1. Kunta on alueensa asukkaiden ja yhteisöjen muodostama kokonaisuus, jolla on laaja päätösvalta alueensa asioista. Kuntien yleisen toimialan rajoitteita tulisi väljentää, muistaen kuitenkin kansalaisten yhteisen oikeusturvan merkityksen.
2. Johtamisjärjestelmät uudistuvat ajan tarpeita vastaaviksi: organisaation johtaminen ei voi jatkossa enää perustua virastoissa kirjoitettuihin ja valtuustoissa hyväksyttäviin dokumentteihin ja säännöstöihin, joita viranhaltijat pilkuntarkasti seuraavat, tai ainakin yrittävät seurata.
3. ”Kansalaiset/lapset/sairaajat/vanhukset ovat eriarvoisessa asemassa kotikunnasta riippuen”: näin pitääkin olla. Kansalaiset luovat jaloillaan paikallishallintoon kilpailun, jossa asukkailla tulee olla mahdollisuus valita parhaat palvelut suhteessa vero- tai maksurasitukseen (Charles Tiebout 1956). Tätä kilpailua tulee enemmänkin ruokkia kuin estää.

Millä tienviitoilla paikallishallinto onnistuu jatkossakin?

4. Toiminnan on oltava nykyistä asiakaslähtöisempää: organisaation tulee taipua asiakkaan tarpeisiin, ei toisin päin.
5. Kunta toimii monisäikeisessä toimintaympäristössä, jossa kunnan oma toiminta ei voi olla ristiriidassa muiden, yhteiskunnalle tärkeiden arvojen kanssa. Myös kuntien täytyy noudattaa lakeja.
6. Kunnista tulee alueensa edunvalvojia, mutta hyvässä hengessä: kuntien ydintehtävä ei jatkossa voi olla tierahojen kerääminen.
7. Liikevaihto ei ole yrityksen menestyksellisen toiminnan mittari, eikä budjetin suuruus kunnankaan: oleellista on arvonlisäys, jonka kunnan toiminta alueellaan saa aikaan. Mitkä ovat ne keinot?
8. Allokaatio onnistuu, eli kunnat, maakunnat ja valtio hoitavat niitä julkisia tehtäviä, jotka niille parhaiten sopivat.
9. Kunnat eivät jää elämään sivistystoimen ehdoilla, eivätkä maakunnat soten ehdoilla: itsehallinnollinen tehtävä ymmärretään oikein.